

Avfallsskatt, ett hinder för återvinning av resurser och en källa till olämplig spridning av avfall.

Ragn-Sells ståndpunkt avseende Avfallsskatt ("Deponiskatt") och Deponering:

- Deponiskatten ska avvecklas av miljöskäl.
- Säker deponering är den lämpligaste behandlingsmetoden för avfall som inte bör återvinnas, inklusive behandlingsrester efter vissa återvinningsprocesser.
- Cirkulär ekonomi kräver att återvinningsprocesser kan utföras på resursmässigt optimalt sätt, istället för att designa dem med hänsyn till möjligheten att göra skatteavdrag för återvinningsavfallet. Därför måste skatten avskaffas för omställning till ett cirkulärt samhälle.
- Skatten styr ut olämpligt avfall i samhället, bl.a. till olika markkonstruktioner, vilka riskerar att utgöra morgondagens saneringsobjekt.
- Visst avfall ska återvinnas nu, visst avfall ska sparas för att återvinnas när teknik finns, och visst avfall ska tas ur cirkulation, det vill säga deponeras på ett säkert sätt vilket bidrar till avgiftning av samhället.

Bakgrund

Ragn-Sells är ett av Sveriges främsta kompetensföretag inom återvinning och miljö. Vi vill spara på jordens resurser i så stor utsträckning som möjligt genom säker återvinning. Ett led i att skapa hållbara kretslopp är att avgifta samhället genom att behandla och hantera avfall så att vi kan utvinna så mycket som möjligt av de resurser avfallet innehåller utan fara för kommande generationer.

Vår ståndpunkt

Vi anser att Avfallsskatten, eller Deponiskatten som den oftast benämns, ska avskaffas.

Deponiskatten har sedan länge spelat ut sin roll som miljöförbättrande styrmedel.

Styrmedel för den cirkulära ekonomins tidevarv måste ha ett *resursfokus* och ett *avgiftningsfokus*, snarare än dagens *avfallsproblemfokus*.

Deponiskatten fyllde sin roll när den infördes år 2000 (Lag 1999:673). Men sedan dess har annan lagstiftning införts, däribland olika producentansvar samt förbud mot deponering av brännbart, organiskt och flytande avfall (bl.a. NFS2004:4). Detta gör att skattens styrande verkan har försvunnit. Därför skulle ett avskaffande av skatten inte heller leda till att avfall som bör återvinnas deponeras, eftersom ovan nämnda lagstiftning redan reglerar det.

Det som däremot sker idag är att skatten styr bort avfall som bör deponeras, eller förvaras i väntan på återvinning, från reglerade och tillståndsgivna deponianläggningar till diverse påhittade former av "återvinning" i form av olika markkonstruktioner, t.ex. obefogade bullervallar och utfyllnader samt överdriven täckning av soptippar och deponier.

Det betyder att en stor del av dagens så kallade återvinning i verkligheten är ett osäkert alternativ till riktig deponering. Det är viktigt att inse att en säker deponering är en nödvändig behandlingsform för vissa typer av avfall, vilket utgör en viktig del i att avgifta det cirkulära samhället.

Styrmedel på avfallsområdet måste istället främja att de kritiska resurser som vi en gång grävt upp ur jordskorpan kan cirkuleras, samtidigt som farliga ämnen som ska fasas ut inte tillåts cirkulera vidare.

Rätt sorts avfallsmaterial ska naturligtvis utnyttjas. Men det ska ske tack vare dess positiva egenskaper och grundat på reell efterfrågan, inte drivet av en strävan att undvika avfallsskatt.

Förhinderande av riktig återvinning

Deponiskatten snedvrider återvunnet materials konkurrenskraft gentemot jungfruligt utvunnet material. Vid jungfrulig utvinning (gruvdrift) bildas stora avfallsmängder, som dock är skattefria att deponera. Vid återvinning bildas relativt sett en mindre andel avfall, vilket dock är skattepliktigt. Detta bidrar till att det i många fall är dyrare att återvinna material ur avfall än att utvinna samma material från jungfruliga källor, vilket styr bort resursrika avfall från riktig resursåtervinning till billiga former av skattefri kvittblivning.

Som ett exempel hindrar skatten optimal återvinning av metaller ur slagg från avfallsförbränning. Det finns teknik för att utvinna betydligt mer metall ur slaggen än vad som görs idag. Detta förhindras dock av nuvarande tillämpning av lagen eftersom sorteringsresten från slaggbehandlingen är skattepliktig, men den kan även anses vara avdragsgill vid användning som konstruktionsmaterial. Om man sorterar ut så mycket metaller som idag är tekniskt möjligt blir det däremot inte möjligt att göra detta avdrag, eftersom slaggen då behöver krossas så fint att sorteringsresten varken kan användas som bärlager eller dräneringsmaterial.

Även återvinning av tidigare deponerat material, s.k. landfill mining förhindras, eftersom den restfraktion som blir kvar efter återvinning utgör skattepliktig deponirest. Om man gräver ut avfall som är deponerat med skatt återbetalas skatt motsvarande den skattesats som gällde då avfallet deponerades. Dock är de mest värdefulla deponierna att gräva ut i ett landfill mining-projekt de som är så gamla att deponiskatten inte fanns, eller var låg, då materialet deponerades. Därför finns ingen, eller bara lite, skatt att återfå vid urgrävningen av en äldre deponi, medan restfraktionen ändå blir skattepliktig med aktuell skattesats när den återdeponeras. Härigenom förhindrar skatten i praktiken återvinning av viktiga resurser som ligger outnyttjade i gamla deponier och soptippar.

Hållbarhet

En stor del av de förorenade områden som saneras har sitt ursprung i det som var materialåtervinning under 1800- och 1900-talen. Idag klassificeras många av dessa återvinningsmassor som farliga för hälsa och miljö och måste därför omhändertas.

För att underlätta denna avgiftning av samhället gäller avdragsrätt vid deponering av massor från sanering av förorenade områden. Systemet är alltså förlåtande vid uppstädning av historiska synder. Men samtidigt medför samma system en uppenbar risk att vi skapar morgondagens saneringsobjekt, eftersom skatten så som den är utformad också ger utrymme för kreativa och osäkra lösningar som styr ut avfall i samhället. Vi har idag större kunskap om vad som är farligt än vad man hade förr. Med denna kunskap följer strängare regler och sänkta gränsvärden för vad som betraktas som farligt. Vi kan förutsätta att med ökad kunskap om vad som är farligt kommer vi även i framtiden att få allt strängare regler för vad som måste saneras. Det är därför viktigt att tillämpa en strikt försiktighetsprincip vid återvinning som medför att avfall förs ut i samhället. Deponiskatten i sin nuvarande utformning gynnar däremot att även olämpligt avfall används, "återvinns", i markkonstruktioner och utfyllnader. I praktiken en typ av skatteplanering som riskerar att hamna på kommande generationers städnota. Samtidigt som spridningen omöjliggör en effektiv framtida återvinning av värdefulla resurser. Risktagandet gynnas även av att det råder stor oklarhet och okunskap om hur ansvaret för en eventuell framtida sanering ska fördelas.

Tillsyn

Oavsett om skatten avskaffas eller ej behöver tillsynen av samtliga styrmedel inom området skärpas. Främst för att säkra miljöskyddet men även för att skapa likvärdiga konkurrensvillkor på marknaden. Detta eftersom miljösäker hantering och riktig återvinning ofta är mer kostsam, på kort sikt och för den enskilde aktören, än sämre varianter. I samma sammanhang så måste även bedömning av utformning av deponiavslutningar och tillsynen av dessa skärpas med tydligare fokus på miljöskydd.

Skattens bidrag till statskassan

Skatten ger ett försumbart tillskott till statskassan, vilket även måste ställas mot de administrationskostnader den skapar hos verksamhetsutövare och skatteverk.

Enligt vår bedömning betalas det endast deponiskatt på några få procent av det som de facto läggs på olika former av deponier och upplag i Sverige, gruvavfall oräknat som inte alls är beskattat idag. Resten får man göra skatteavdrag för eller så är det material som är undantagna från avfallsskatt, alternativt så går avfallet helt enkelt vid sidan av systemet, t.ex. som "konstruktionsmaterial" i omotiverat omfattande deponiavslutningar.

Koppling till FNs Hållbarhetsmål (SDG)

Genom att kunna återföra mer resurser till samhället på ett säkert sätt och där de verkligen behövs, samt att deponera sådant material som inte bör cirkuleras, kommer vi att bidra både till reducerad klimatpåverkan, ökad återvinning, säkerställa rena resurser till vår infrastruktur samt undvikande av utsläpp av gifter till samhället, våra sjöar och våra hav.

Datum: 2019-08-01

Undertecknat av:

Pär Larshans
Hållbarhetschef, Ragn-Sellsföretagen AB

Mikael Hedström
VD, Ragn-Sells Treatment & Detox AB

Kontaktperson:

Pär Larshans – par.larshans@ragnsells.com